

Oslo, 10.06. 2022

REVIDERT PEFC-STANDARD. HØRINGSUTTAELSE

Naturvernforbundet takker for muligheten til å avgi høringsuttalelse på utkast til PEFC-standard med frist 10.06.

Konklusjon:

Forslaget til ny PEFC-standard møter i alt for liten grad de store klima- og naturutfordringene verden og Norge står overfor. De vil i liten grad bidra til verdensdugnaden om å stanse farlige klimaendringer og stanse det dramatiske naturtapet, noe Naturvernforbundet synes både er sterkt beklagelig og svært skuffende ettersom standarden kaller seg «Norsk PEFC Skogstandard for bærekraftig norsk skogbruk».

Vi kan ikke se at PEFC møter de miljøkrav som forbrukerne bør forvente av miljømerking og miljømerkede produkter. En miljøsertifisering må innfri visse minimumsnivå for å kunne tilfredsstille faglige og allmenne krav til miljømerking. Vi kan ikke stille oss bak eller støtte en PEFC-sertifisering av norsk skogbruk basert på det foreliggende utkastet. Vi anser at utkastet med sine 30 kravpunkter har for mange svakheter og mangler til å kunne innfri naturfaglige og biologiske krav til en akseptabel miljøsertifisering og påfølgende miljømerking. Vi kan derfor heller ikke anerkjenne PEFC-merkede produkter som miljøvennlige, siden slike både kan komme fra ulovlig hogd skog og fra ødelagte og svært verdifulle biologiske skogområder. Vi kan ikke støtte påstanden om at dette er en «Norsk PEFC Skogstandard for bærekraftig norsk skogbruk».

Både kravpunktene og rammeverket er derfor alt for lite ambisiøse til å imøtekomme Naturvernforbundets minimumskrav til et miljømessig godt skogbruk og til å kunne brukes som grunnlag for å miljømerke produkter etter denne standarden.

Nedenfor gir vi faglig baserte innspill både på et overordnet nivå og konkret til en rekke kravpunkter. Vi ber om at miljøkravene forsterkes betydelig i en mer miljøvennlig retning.

Sammendrag

1. Naturvernforbundet registrerer at det er noen forbedringer og stedvis noe sterkere krav til natur og økolog i det nye forslaget sammenliknet med gammel standard. Alle forbedringer er absolutt nødvendige, men mange går dessverre ikke langt nok.
2. Vi anser ikke det framlagte utkastet som en standard for en miljøsertifisering, men en anbefaling. Et utall av ulike vage og upresise formuleringer gjør at mange kriterier er tolkbare (se eksempler under), uten føringer for tolkningen. Det er fremdeles skognæringen selv som har tolkningsmonopol.
3. Pga. tolkbarheten er kriteriene også i svært liten grad etterprøvbare – det er ofte ikke mulig å dokumentere eller sanksjonere for brudd, så lenge det kan vises til en fortolkning.
4. Sertifiseringen baserer seg på MiS-registreringer. Disse viser seg å være svært svake og upresise, slik at de ikke fanger opp de miljøene som etter metodikken skulle vært fanget opp. MIS fanger kun opp brøkdeler av de reelle biologiske verdifulle områdene. Med store kunnskapshull om naturverdiene er ikke skogbruket bærekraftig, og enhver sertifisering basert på et så svakt kunnskapsgrunnlag vil ikke kunne ha troverdighet.
5. Kriteriene er ikke på langt nær tilstrekkelige til å sikre biologisk mangfold. Særlig svakt er det at det ikke er fremmet grunnleggende begrensninger i inngrep i den eldste skogen.
6. Kriteriene imøtekommer ikke FNs alarmrop om klimakrise og naturkrise. Klimatiltak som kunne bidra til å redusere karbonutslippene innen tidsepoker som betyr noe for å nå 1,5-gradersmålet er i stor grad fravær.
7. Selv om selve sertifiseringsprosessen ikke er en del av høringen, vil vi bemerke at så lenge det er næringen selv som engasjerer sertifiseringsvirksomhetene, og sertifiseringsrapportene ikke er fullt ut åpne for allmennheten, anser vi ikke sertifiseringen som åpen og uavhengig. Tilsvarende gjelder for «fagbiologisk kompetanse godkjent av sertifisert tømmerkjøper». Hvordan PEFC kontrolleres og hvordan det skal reageres på brudd er tema som er avgjørende for tilliten til en sertifisering, omhandles heller ikke i høringen, noe som anses som en betydelig svakhet. Inntil slike avklaringer foreligger, er standarden lite forpliktende.
8. For at kriteriene skal kunne aksepteres som kriterier for et bærekraftig skogbruk, må følgende endres:
 - a. Alle formuleringer som gir grunnlag for tolkning bort fra kriterienes intensjoner må fjernes (se liste under).
 - b. All skog som planlegges hogd må registreres på nytt av uavhengige registranter før hogst for å senke risiko for nye, alvorlige feilhogster. All eldre skog må innen tre år nyregistreres av uavhengige registranter. Alle miljøfigurer skal kartfestes, uavhengig av etterfølgende skjøtselsforslag.

Registreringene skal dokumenteres (elektronisk registreringsskjema med opplysningene i MiS-instruksen/opprinnelig registreringsskjema) for samtlige bestand, og dokumentasjonen skal være åpent tilgjengelig

- c. Det innføres et moratorium for hogst av skog som ennå ikke er utsatt for flatehogst inntil ny registrering er gjennomført, arbeidet med skogvern er sluttført og det er fastsatt regler hvordan de skogene som evt ikke er vernet skal skjøttes for å sikre naturverdiene
 - d. Kriteriene må skjerpes vesentlig for å imøtekomme FNs varselrop i tilknytning til klima- og naturkrisen (se detaljer under)
 - e. Engasjement av sertifisør skal foregå gjennom en uavhengig faglig instans. Næringen skal betale, men ikke ha noen form for påvirkning av arbeidet.
9. Sertifiseringen må erstattes av et mer oppdatert og presist lovverk og en offentlig forvaltning av naturressursene i skog som likestiller nærings- og miljøhensyn.

Det er veldig bra at det nå skal tas hensyn til truede naturtyper og til B-lokaliteter fra DN Håndbok 13, i tillegg til A-lokaliteter. Dette støtter Naturvernforbundet.

Overordnede momenter:

Generelt om etterlevelse, kontroll og transparens

Det er et alvorlig problem at etterlevelse, kontroll, avvik og sanksjoner ikke er tema for høringen. Dette helt sentrale rammeverket til sertifiseringssystemet framstår som en «black box», utilgjengelig for allmenheten. Spørsmål knyttet til åpenhet og innsyn, sanksjoner, ansvarsforhold, tolkninger, tidsrammer, implementering, dokumentasjon, kontroll og oppfølging av brudd er overlatt til private, forretningsmessige avtaler, uten tilgang for myndigheter og organisasjoner. Dette svekker i høy grad sertifiseringssystemets nytteverdi som instrument for å nå miljømål i skog, og det er ødeleggende for systemets legitimitet og generelle troverdighet. Det er mulig at miljøinformasjonsloven gjør det mulig å kreve innsyn, men dette er i beste fall tid- og ressurskrevende, og vil ikke gjøre det mulig å komme i inngrep med de mange brudd på standarden som daglig observeres rundt omkring i landet. Ikke bare er systemet lukket og lite transparent; det er også komplisert og vanskelig å forstå. Dette gjør det ytterligere utilnærmelig for alle som står utenfor skogbrukets organisasjoner. Selv om vi ser at den nye kravstandard inneholder forbedringer, er dette av liten verdi hvis ikke både kontrollmekanismer, sanksjoner og ikke minst åpenhet er på plass. Om *dagens* standard hadde blitt fulgt konsekvent, som en følge av god kontroll og åpenhet mot omverden, hadde situasjonen i skogen allerede vært bedre enn den faktisk er. Derfor er det heller ikke gitt at forholdene for biologisk mangfold i skogen blir bedre selv om standardkravene i noen grad forbedres.

Utkastet til PEFC-standard fungerer ikke som kriterier for sertifisering – kun en veiledning

De aller fleste kriteriene inneholder formuleringer som gir grunnlag for svært stor tolkningsrom, uten at det gis noen føringer for tolkningene. Formuleringene gir dermed skogeieren eller tømmerkjøperen rett til å fortolke reglene og å unndra seg sanksjoner når reglene brytes. Noen steder er det en totrinns vurdering – først skogeier, dernest sertifisert virksomhet (tømmerkjøper). I begge tilfeller parter med økonomiske interesser og som i minst mulig grad ønsker begrensninger på virksomheten.

Noen eksempler på formuleringer som gir grunnlag for en fortolkning som underminerer de mål kriteriene angir (mer fullstendig liste vedlagt):

- " ... så langt det er mulig .." (hvem avgjør hva som er mulig?)
- " ... skal det legges til rette for ..." (hvordan og av hvem?)
- " ... avveie mot andre interesser ..." (hvordan, og mot hvilke andre interesser?)
- " ... legge spesiell vekt på ..." (hva/hvem avgjør om temaet er vektlagt tilstrekkelig?)
- " ... der forholdene ligger til rette for det ..." (hvilke forhold? grenseverdier?)
- " ... ikke vesentlig svekket ..." (hva er vesentlig?)
- " ... bærekraftig ..." (hvordan defineres bærekraftig?)
- " ... skogbiologisk kompetanse ...? (formelle krav? Relevant kunnskap om aktuell skogmiljøer og relevante problemstillinger?)
- " ... godkjent av sertifisert tømmerkjøper ..." (bukken og havresekken)

Ikke kunnskapsbasert skogforvaltning

MiS-registreringene er ikke utført på en slik måte at skogens naturverdier fanges opp. En rekke biologisk viktige områder som skulle vært registrert og bevart er ikke fanget opp, og registreringsgrunnlaget (registreringsskjema e.l.) finnes ikke/blir ikke gjort tilgjengelig ved forespørsel. Flere alternative registreringer viser at skognæringens egne MiS-registreringer bare fanger opp brøkdeler av de virkelige biologisk verdifulle områdene i skogen. Inntil dokumentasjon fra registreringene fra alle bestand som kan være aktuelle for hogst er gjort tilgjengelig, vil Naturvernforbundet hevde at registreringene ikke er utført etter intensjonen, og ikke gir grunnlag for en forvaltning innenfor naturens tålegrenser.

Konkrete kommentarer til sentrale kravpunkter:

Standardkravene er slik de står i utkastet ikke tilstrekkelig for å ivareta biologisk mangfold i skogene. Her kommer noen innspill (ikke fullstendig liste) til nødvendige forbedringer:

Skal sertifiseringen bidra til å bevare biologisk mangfold i skogen, må som et minimum – i tillegg til å fjerne alle tolkningsmuligheter og gjennomføre ny registrering av all skog som er aktuell for hogst – følgende kriterier forsterkes i miljømessig:

- Kravpunkt 3. Planlegging.

- Strategisk planlegging må omfatte opplysningene som listes opp under operativ planlegging. Dette er en forutsetning for å se skogen i sammenheng, ikke bare bestand for bestand
- Operativ planlegging må også hensynta nær truede arter som trues av skogbruk. Arter i denne kategorien vil komme inn i en av truet-kategoriene dersom truslene ikke reduseres. Når skogbruk er trusselen, må biotopene for nær truede arter unntas fra ordinært skogbruk for å unngå at de blir enda sjeldnere.
- All miljøinformasjon i skogbruksplaner og MiS-registrering må gjøres tilgjengelig på forespørsel, slik at allmenheten kan sjekke at verdier ivaretas.
- Hensyn til naturmangfold må likestilles med næringsinteressene og presise regler for avveining må framskaffes.
- For at skogeiere skal få et godt beslutningsgrunnlag for å vurdere valg av hogstform, må følgende formuleringer innarbeides i planleggingen:
 - Vurdering av andel trær som er under minste drivverdige dimensjon (minste dimensjon for lønnsomt uttak)
 - Utviklingspotensial over tid for volumet i enkelttrær og for bestandet for ulike dimensjonsklasser
 - Verdiutvikling av bestandet og ulike dimensjonsklasser over tid

Punktet skal bidra til å beskytte skogeier mot tømmerkjøpers interesser ved vurdering av bestand i hkl IV og V.

- **Kravpunkt 4. Landskapsplan.**
 - For å sikre en langsiktig bevaring av betingelsene for biologisk mangfold må det også kreves landskapsplan fra gruppesertifiserte skogeiere, delt inn i egnede arealenheter. Data fra alle som bestiller plan med miljøregistrering må benyttes i landskapsplanleggingen.
 - Naturvernforbundets fylkes- og lokallag, lokale naturvernforeninger og organisasjonene tilknyttet Sabima sitter ofte med meget stor lokalkunnskap om biologisk mangfold. Det må presiseres at disse skal konsulteres ved oppstart av planarbeidet.
- **Kravpunkt 5 Skogsveger**
 - INON-områder har ofte naturverdier på nivå med reservater, og må derfor bevares intakte. Vegbygging som reduserer INON-områder må ikke godkjennes uten forutgående fagbiologiske, næringsuavhengige registreringer.

- Det må presiseres at vegbygging kun skjer etter søknad til, og godkjenning fra myndighetene. At det kan søkes om dispensasjon fra sertifiseringsreglene gir ikke rett til vegbygging uten offentlig godkjenning.
- Kravpunkt 9. Genbevaring av skogstrær
 - Skogplanteforedling medfører en utvelgelse basert på noen få kriterier og medfører i praksis en homogenisering av plantematerialet. En slik harmonisering er både skadelig for det genetiske mangfoldet i skogstrærne, og kan medføre en betydelig økonomisk risiko. At foredlede planter vokser 30 % raskere enn naturplanter, forteller at plantematerialet er genetisk mer homogent, og den raske veksten gjør at det er stor fare for råte, billeangrep, stammebrudd og vindfellinger som følge av våtere, varmere og villere klima.
 - For virkeskvalitetens del bør densitet, kvistform og kvistkarakter være viktige utvalgs-kriterier i foredlingen.
- Kravpunkt 10. Åpenhet om miljøinformasjon
 - Til tross for at MiS-registreringen skal registrere alle bestand som er aktuelle for hogst og registreringene skulle være etterprøvbare, er det i praksis umulig å få ut dokumentasjon fra registrantenes arbeid. Svaret er det sanne hvor enn vi henvender oss. «Disse finnes ikke.» «De er konvertert til et regneark» (som vi heller ikke får). «Alt ligger på NIBIOs Kilden.» er svarene vi får.
 - Skal MiS legges til grunn for PEFC-sertifiseringen, må de være etterprøvbare. All dokumentasjonen, både fra områder som er figurert ut, og bestand som ikke har verdier over inngangsverdiene, må være åpen og lett tilgjengelig.
- Kravpunkt 11. Hogst
 - Hogst må utsettes til nye registreringer er foretatt i den eldste skogen (jf. Stortingets krav om registrering), og dersom det påvises nye, og for eksisterende databaser ukjente, naturverdier eller kulturminner.
 - Gammel naturskog er en livsbetingelse for mange arter. Slike skoger skal ikke hogges.
 - I skog eldre enn 80 år skal det legges velt på å fremme og opprettholde et gammelskogpreg.
 - Flatehogst er naturfiendtlig og må fases ut. Først på lav og middels bonitet.
 - Av hensyn til klimaet skal all skog få bli 20 år eldre enn ordinær hogstmodenhetsalder.
 - Sumpskog og skog på myr skal ikke avvirkes eller avvirkes med gjennomhogst med maksimalt 25 prosent uttak.

- Der det er biologisk mulig, og der lønnsomheten ikke går ned mere enn 20 % i forhold til flatehogst, skal lukket hogst benyttes. Beregningene av lønnsomhet skal være dokumentert.
- Av hensyn til overlevelse av naturlig foryngelse (snutebiller) og mykorrhizaens mycel skal det alltid stå igjen 8-12 trær pr da.
- **Kravpunkt 13. Livsløpstrær og døde trær**
 - Antallet livsløpstrær er alt for lavt, selv en tidobling vil være for lite for ivaretagelse av mangfoldet knyttet til død ved. F.eks. dreper flatehogst mykorrhizaen. Gjensetting av 8-10 trær bidrar til at halvparten (i mengde) overlever. Flere arter krever større gjensetting. En del arter trenger mer enn 60 år på å rekolonisere et hogstfelt, og vil således være utryddingstruet ved fortsatt flatehogst i områder med høy bonitet og korte omløp. Mykorrhizaen er viktig for skogens helse og produktivitet. (Kilde: Sterkenburg et al(2019): The significance of retention trees for survival of ectomycorrhizal fungi in clear-cut Scots pine forests. Journal of Applied Ecology.)
Gjensetting av 8-10 trær medfører også at snutebillenes angrep på naturlig foryngelse reduseres sterkt.

Også *grantrær* som har vært døde mer enn ett år skal settes igjen. Døde trær er viktig for biologisk mangfold og for bevaring av skogens karbonlager.
- **Kravpunkt 14. Terrengransport**
 - Terrengransport i biologisk viktige områder er ikke tillatt. Terrengransport påvirker jordstrukturen og dermed områdene frie utvikling.
 - Der det er dårlig bæreevne, men sommerdrift likevel skal gjennomføres, må det pålegges fysisk beskyttelse av kjøretraséen, slik at sporskader unngås.
- **Kravpunkt 15. Langsiktig virkesproduksjon og genetisk variasjon**
 - Alder er et vesentlig poeng for så vel biologisk mangfold, klima og virkeskvalitet. Å tillate så kort omløp som det fremmes i forslaget er miljøfiendtlig. Det bør i stedet gis pålegg og økonomiske incentiver for betydelig forlengelse av omløpet:

Bonitet H40	Vanlig omløpstid	Klima- og naturbestemt aldersgrense
26		60 år
23	60 år	70 år
20	70 år	90 år
17	80 år	110 år
14	90 år	120 år

11	100 år	140 år
8	110 år	180 år
6	120 år	250 år

- Forbud mot hogst i impediment.
- Valg av treslag må ta hensyn til endret klima for å unngå klimaskader.
- Foredling av plantemateriale må ha som overordnet mål å framskaffe mer robuste planter. Økt volumproduksjon med lav densitet og svake stammer er ikke miljøvennlig, og medfører meget stor risiko for kalamiteter.
- Kravpunkt 16. Markberedning
 - Markberedning må ikke tillates, siden det har betydelige negative konsekvenser for jordlevende organismer og organismer knyttet til trærnes røtter, ikke minst mykhorrisa-sopp. Det fører til mer utslipp av karbon enn flatehogst i seg selv, og utslippene fra hogstflater er allerede betydelige. Markberedning kan også føre til avrenning av tungmetaller og næringsstoffer til vassdrag. Markberedning er enda mer negativt for friluftsliv og landskapsopplevelse enn flatehogst alene, til dels i ekstrem grad. Ikke sjelden fører markberedning til at et område blir uframkommelig.
 - Vårt primære standpunkt er at markberedning ikke må tillates. Om det skal tillates, kan bare grunn flekkmarkberedning godtas, og med restriktive krav til størrelsen på hver flekk og avstanden mellom flekkene. Det må sørges for at ferdsel ikke blir hindret. Om standardens signaler om et større innslag av lukkede hogster følges opp, vil markberedning bli mindre aktuelt. Vi ser på markberedning slik det drives i dag som en betydelig trussel mot skogøkosystem, friluftsliv og landskapsopplevelse. Situasjonen i Nord-Sverige og deler av Finland er et skrekkeks eksempel, som også har ført til at myndighetene i begge land forsøker å begrense praksisen.
- Kravpunkt 17. Treslagsfordeling
 - Her må det tas inn formuleringer om å benytte treslag som tåler det varmere klimaet.
- Kravpunkt 19. Gjødsling.
 - Gjødsling endrer naturforholdene betydelig, til nytte for volumtilvekst, men til svekkelse av biologisk mangfold og endringer i de gjødslede skogenes vegetasjonssammensetning, der særlig sensitive arter forsvinner.
 - Gjødslingen medfører økt bredde på vårveden, og det bør stilles spørsmål ved om vinningen går opp i spinningen. Økt virkesproduksjon – og derav

karboninnbinding – må måles gjennom trærnes egenvekt, ikke gjennom deres volum. Vi ønsker forbud mot gjødsling.

- Kravpunkt 20. Bruk av fremmede treslag
 - Fremmede arter med stor spredningsevne skal ikke benyttes. Å hindre spredning fra disse er i praksis umulig, og ansvarliggjøring av skogeier for å fjerne uønsket spredning vil ikke fungere. Arter som av forskningen er definert å ha høy og svært høy økologisk risiko (Fremmedartslista 2018) må forbys.
 - Skogeiere med fremmede treslag på sin eiendom må pålegges å fjerne disse inkludert framtidig kontroll og fjerning av uønsket oppslag.
- Kravpunkt 22. Nøkkelbiotoper
 - En forutsetning for at nøkkelbiotoper skal fange opp de viktigste verdiene, er at man har kjennskap til naturverdiene. MiS-registreringene har for store mangler til å være naturfaglig tilfredsstillende, og de er heller ikke etterprøvbare, da det ikke foreligger konkrete registreringsresultater eller dokumentasjon av verdiene verken for valgte eller bortvalgte MiS-figurer. Det er heller ikke krav til dokumentasjon på hogstmodne bestand som registrantene ikke har kartfestet.
 - For at registreringene skal fange opp verdiene og at de mest verdifulle områdene settes av, er det avgjørende at registrantene er uavhengige av tømmerkjøperne, og at vedkommende har dokumentert kompetanse på skogbiologi generelt og de aktuelle skogtypene spesielt. Engasjement av registranter bør foretas av et uavhengig organ, slik at det ikke oppstår direkte koblinger og føringer mellom registranten og tømmerkjøperen. Registrantene må ha frihet til å gjøre en faglig forsvarlig jobb, uten hensyn til betydningen for næringsinteressene. Biologens merknader til utvalg av MiS-figurer må være offentlig tilgjengelig.
 - Revisjon av nøkkelbiotoper og ny kartlegging må gjennomføres når det påvises av MiS ikke har fanget opp livsmiljøer som skulle vært registrert, og når det finnes rødlistearter i et område som ikke er figurert ut. Slik påvisning skal også kunne foretas av miljøer utenfor skogbruket.
- Kravpunkt 23: Biologisk viktige områder
 - Verneområder kan ikke inngå i biologisk viktige områder. Norge har forpliktet seg til må gi varig beskyttelse til 17 % av alle naturtyper. Stortinget har bestemt at vern skal utgjøre 10 %, resten må tas på andre måte – for skogens del hovedsakelig gjennom nøkkelbiotoper og biologisk viktige områder. Da kan ikke verneområder inngå.

- Hvilke områdetyper som kan inngå i BVO må avgjøres lokalt, ut fra representativitet og hva som utgjør de største manglene i området.
Uavhengig fagbiologisk kompetanse må delta i prioritering av områdetyper og utvelgelse av områder for avsetting.
- Kravpunkt 24-26. Hensyn til rovfugl, ugler, tiurleiker mm.
 - Det er bra at det skal tas spesielle artstilpassede hensyn til disse artene, men det er et paradoks at det ikke finnes tilsvarende regler for alle de andre truede artene som skogbruket påvirker. Dette understreker behovet for involvering av fagbiologer i planleggingen.
 - Hogstunntak i hekke- og yngletid er gjort i skogtyper/naturtyper der det i liten grad foregår hogst. Det er jo i de skogene som hogges at hekke- og yngletidsfredning er viktig å sikre. Kravet må utvides til å dekke hekke- og yngletidsfredning i all skog og fredningsperioden må inkludere april.
- Kravpunkt 27. Vannbeskyttelse
 - De konkrete kravene til kantsonens bredde står i strid med målsettingen om at «*Kantsonen skal være bred nok til å opprettholde kantsonens stabilitet og økologisk funksjon.*» For at disse kravene skal opprettholdes, må kantsonene langs elver og større bekker være vesentlig bredere – f.eks. tilsvarende overhøyden i bestandet. Det må ikke foretas inngrep som fjerner mer enn max 10 % av virket i randsonen.
 - Randsoner langs mindre bekker kan være smalere, men også her skal økologisk funksjon opprettholdes, noe som fordrer mer gjensetting av sjiktet skog inkludert mindre trær.
- Kravpunkt 28. Myr og sumpskog; Grøfting. (Berører også punkt 27 og manglende kravpunkt om grønning av fastmark etter hogst)
 - Myrer er viktige økosystem og lagrer store mengder karbon. De er viktige for biologisk mangfold og hindrer både flom og uttørking i mange vassdrag. Derfor er nydyrking av myr forbudt, og staten bruker betydelige beløp på restaurering. Vi mener at ikke bare nygrønning, men også grønnerenssk må forbys – uansett om det er etablert i produktiv skog eller ikke. Om grønnerenssk tillates, må suppleringsgrønning uansett være forbudt, og grønningene må aldri gjøres verken bredere eller dypere enn de gamle grønningene opprinnelig var.
 - Vi kan ikke se at standarden omtaler grønning av fastmark etter flatehogst. Det er et omseggripende fenomen, og er i noen områder et drastisk og ikke minst svært skjæmmende inngrep. At slik grønning er ønskelig for å hindre hevet grunnvannstand som følge av at alle trær er fjernet, er i seg selv et argument mot flatehogst. Om flatehogst gjennomføres, må slik grønning holdes på et

absolutt minimum, og helst unngås helt. Her kommer hensynet til friluftsliv og landskapsopplevelse tungt inne i bildet, i tillegg til konsekvenser for vannhusholdningen i området, inkludert i vassdrag. Om slik grøfting skal tillates, må det også her være et absolutt krav at grøftene ikke leder vann rett ut i vassdrag. Det skjer ikke sjelden i dag.

- **Begrepet «årssikker vannføring» (flere kravpunkt)**

Krav om hensyn til vassdrag, f.eks. krav om å spare kantsoner, begrenses i noen kravpunkter til å gjelde bekker med årssikker vannføring. Dette er uakseptabelt, siden det i noen områder med bestemte geologiske forhold forekommer at bekker av ikke ubetydelig størrelse tørker inn på visse strekninger på grunn av naturlig lekkasje til grunnen. Slike bekker kan likevel være gytebekker for fisk fra større vassdrag eller innsjøer, og unger av harr og ørret greier å holde seg unna de tørre områdene. Vi kjenner til eksempler på at mangel på årssikker vannføring har vært brukt som begrunnelse for snauhogst langs slike bekker. Derfor må det rett og slett være samme krav til hensyn ved alle slags vassdrag.

Ikke tilstrekkelig for å bidra til å stanse farlige klimaendringer

FNs ber alle land og sektorer om å bidra til å stanse utslipp og sikre naturens karbonlagre. I skog krever dette en annen tilnærming enn den som foreligger i utkast til PEFC-standard. Det er også oppsiktsvekkende at klimautfordringen knapt nok er adressert, og tiltakene for å bruke skogen er basert mer på næringspolitikk enn biologiske kunnskaper. Utkastet viderefører den eksisterende virksomheten, og gir adgang for til dels kontraproduktive tiltak for ivaretagelse av skog og skogbrukets muligheter i klimasammenheng. En god del næringspregede tiltak vil riktignok ha en positiv effekt på svært lang sikt (100 år +). Tidshorisonten er dermed så lang at vi for lengst må ha løst utfordringene når disse effektene slår inn.

Det som er virkelig viktig nå, er å bevare og videreutvikle eksisterende karbonlager og bygge nye, stabile lagre. Viktigst i så måte er bevaring av gammel skog, forlengelse av omløpstiden og en rask utfasing av flatehogst. Det finnes en rekke studier som viser fortsatt karbonbinding i verneområder og gamle skoger. Et krafttak for å få på plass verneomfanget som er besluttet vil også være et betydelig klimatiltak. Også en forlengelse av omløpstiden er et meget kostnadseffektivt virkemiddel. All frisk skog må tillates å bli vesentlig eldre før hogst. Ingenting av dette fanges opp i utkastet, som ikke kan sies tilfredsstillende for å imøtegå klimaendringene og det tidsaspektet endringene må skje innenfor, jf IPCC og FNs vedtatte Parismål i 2050.

Klimaargumentasjonen har lett for å dreie seg om kubikkmeter og tilvekst, men bør i større grad dreie seg om bundet karbon i form av tørrstoff i trærne (kvalitet, densitet) og i form av ulike organismer (særlig mykorrhiza) og planterester i jordsmonnet. Mycelet til mykorrhiza-artene utgjør en betydelig andel av jordas karbonbank. Ved flatehogst dør mykorrhizaen,

men mye kunne greid seg ved lukket hogst med en tydelig og ambisiøs omlegging til selektiv hogst og kontinuitetsskogbruk.

Flatehogst fremmer en rask ungdomsved og lavt tørrstoffinnhold i trevirket. En kubikkmeter fra et fleralderskogbruk vil ha vesentlig større densitet en tilsvarende kubikkmeter fra bestandskogbruket, og burde verdsettes desto mere i klimasammenheng. Norske Skogs «Virkesprosjektet» på viste at grantømmer fra de gamle naturskogene kunne ha dobbelt så høy densitet sammenliknet med den hurtigvokste planteskogen. Tilsvarende for furuvirke var 3 ganger så høy densitet i det tyngste naturskogtømmeret. Ved en overgang til tørrvekstbetaling i stedet for volumbetaling ville det være mulig å honorere høyt karboninnhold.

Avslutningsvis ønsker Naturvernforbundet å påpeke at en PEFC-standard, gammel eller nyrevidert, aldri må brukes til å påstå at skogbruket er bærekraftig. Dette er feil bruk og feil definisjon av begrepet bærekraftig.

Mvh

Naturvernforbundet

Truls Gulowsen

Leder

Gjermund Andersen /s/

leder skogutvalget